

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Compendiosa Praxis Beneficiaria

Nicolarts, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1658

Dvbivm V. An sub Concordatis comprehendantur beneficia Iuris
patronatus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61991](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61991)

inferiores Episcopo non habent potestatem conferendi, nisi de consensu Episcopi, c. ex frequentibus. 3. & c. cum venissent. 6. de institut. Gonzalez ad reg. 8. §. 1. proæm. num. 12. vel ex privilegio Papæ.

DVBIVM V.

An sub Concordatis comprehendantur beneficia Iuris patronatus?

§. 1. **P** Ræsuppono ex communi DD, sententia, *Ius patronatus* hic non accipi pro eo, quod jure Civili habet patronus in servum à se manumissum, de quo extat tit. in ff. de iure patron. & in C. de bonis libert. Sed quod beneficio sacrorum Canonum illis tributum est, qui vel fundarunt, vel construxerunt, vel dotarunt Ecclesiã, sive ipsi, sive alii à quibus causam habent, c. quoniam. 3. de iure patron. & propriè dicitur *potestas presentandi instituenti ad beneficium Ecclesiasticum vacans.*

§. 2. Est autem hoc jus duplex: aliud enim est *Ius patronatus Ecclesiastici*, aliud *Laici*, c. unico. de iure patron. in 6. & c. cum autem. 24. X eodem tit. Addunt aliqui *mixtum ius patronatus Ecclesiastici* juxta Covarruviam in practic. quest. cap. 36. sub num. 2. dicitur, non quod Ecclesiasticus possidet (is enim etiam laicum patronatum possidere potest) sed quod competit alicui ex eo, quod ex bonis Ecclesiasticis Ecclesiam fundavit, vel extruxit, vel dotavit, vel quod habetur ratione Rectoratus Ecclesiæ, aut dignitatis Ecclesiasticæ; ut si quis fundaverit Ecclesiam, id est, si tribuerit fundum, in quo ædificata est; si eam extruxerit, vel dotaverit, si beneficium pecuniã ex bonis Ecclesiasticis perceptã crexerit, habet jus patronatus Ecclesiastici. Item si quis habeat jus præsentandi quã Episcopus, Abbas, Præpositus, Decanus, Scholasticus &c. hoc jus est patronatus Ecclesiastici. *Ius patronatus laici* dicitur, quod competit alicui, quia ex bonis patrimonialibus, seu sæcularibus Ecclesiam fundavit,

Sensus vocabuli Ius patronatus.

Ius patronatus duplex.

fundavit, vel construxit, vel dotavit, aut beneficium aliquod erexit, aut quia ab aliquo horum causam habuit; nec refert, an sit Clericus, nam equidem inter patronos laicos censetur, si hoc jus nactus fuerit ratione proprii & sæcularis patrimonii, seu quasi patrimonii, *gloss. in Clem. 2. verb. presentare. de iure patron. Covarr. loc. cit. Flamin. Paris. de resignat. lib. 2. quest. 4. num. 39. 40. & 41. Lessius de iust. & iure. lib. 2. cap. 34. dubit. 4. per tot. Vallensis in paratit. Decretal. lib. 3. tit. 38. §. 2. Barbosa de off. & potest. Episc. part. 3. alleg. 72. num. 152. super quo extat hic verliculus vulgaris.*

Patronum faciunt dos, edificatio, fundus.

*In ejus
creatione
Episcopi
Diocesani
consensus
necessa-
rius.*

§. 3. Quod intellige mediante Episcopi Diocesani consensu, qui in his intervenire debet, *c. illud. 8. c. cum seculum. 13. & c. nobis. 25. de iure patron. ubi gloss. 1. Rota part. 1. recent. decis. 517. num. 3. & part. 2. decis. 337. num. 4. & 5. & apud Manticom. decis. 86. num. 5. atque apud Gregor. XV. decis. 420. num. 1. & in addit. num. 7.*

*Patrona-
us laicus
potest fieri
Ecclesi-
asticus.*

§. 4. Si tamen patronatus laicus donatione, vel testamento, vel alia ratione transferatur in Ecclesiam, Capitulum, Collegium Canonorum, vel Monasterium, vel annectatur alicui beneficio, aut dignitati, v. g. Præposituræ, Decanatu &c. tunc fit patronatus Ecclesiasticus, & de illo tanquam Ecclesiastico est judicandum; colligitur ex *c. unico. de iure patron. in 6. Covarr. supra num. 5. & præter alios præcitatos, Gonzalez ad reg. 8. cancell. gloss. 18. num. 5. 6. & 7. Zerola in praxi Episcop. part. 1. verb. beneficium. §. 9. Garcias de benef. part. 5. cap. 1. §. 11. num. 553. V Viggers. de iure & iust. tract. 7. cap. 3. dub. 2. sub num. 9. Zypaus in Consultat. Canon. lib. 3. consultat. 1. de iure patronatus. Rota part. 2. recent. decis. 740. num. 2.*

*Patrona-
us confra-
ternita-
tum laico-
rum cen-
setur laicus.*

§. 5. Verùm jus illud præsentandi, quod competit quibusdam confraternitatibus, vel sodalitatibus, quæ aliquam cappellam, vel beneficium collaris symbolis, vel aliter instituerunt, censetur esse patronatus laici, quia ipsi laici sunt, & ex bonis sæcularibus instituerunt: unde de illo tanquam de laicorum patronatu judicandum, quamvis ipsi in quibusdam locis Ecclesiæ vocentur. *Covarr. supra num. 8. Lessius loco præcit.*

num.

num. 21. licet *Garcias de benef. part. 5. cap. 1. §. 11. num. 607.* contrarium tucatur, nimirum esse patronatum Ecclesiasticum, de quo, si placet, ipsum consule.

§. 6. Denique *ius patronatus mixti* dicitur, quod partim ratione patrimonii, partim ratione Ecclesiæ competit. Tametsi autem de rigore juris laicus *ius patronatus*, de quo hîc agimus, habere non possit, cùm sit spirituale, seu potius temporale spirituali annexum *c. de iure. 16. de iure patron. c. quanto. 3. de iudicijs.* (antecedenter scilicet, quia ordinatur ad præsentandum clericum ad beneficium, ut in eo instituat) & laicus spiritualia tractare nequeat, *c. decernimus. 2. de iudicijs. c. causam. 7. de prescript.* tamen ex benignitate quadam à sacris Canonibus conceditur illi hoc jus, remunerationis cuiusdam causâ, ut hâc ratione magis excitentur laici ad fundandas, extruendas & dotandas Ecclesias, *V allensis in paratit. Decretal. lib. 3. tit. 38. §. 2. num. 3.*

Ius patronatus mixti explicatur.

§. 7. His præsuppositis, *Respondeo primo*, beneficia juris patronatus Ecclesiastici comprehenduntur tum sub Regula IX. Cancellariæ Apostolicæ, tum sub Concordatis Germaniæ; prædicta enim Regula Cancellariæ complectitur omnia beneficia Ecclesiastica qualitercumque qualificata, ubicumque existentia, in mensibus reservatis vacatura; Concordata autem loquuntur de omnibus omninò beneficiis, quorum ad inferiores pertinet collatio, præsentatio, electio, seu quævis alia dispositio: unde clarum est, quod capiant beneficia juris patronatus Ecclesiastici absque ulla alia expressione. *c. dilectus. 6. de off. legati. c. cum dilectus. 28. de iure patron. Covarr. loco cit. num. 2. Gonzalez ad reg. 8. cancell. gloss. 18. num. 6. Piafec. in praxi Episcop. part. 2. cap. 5. art. 1. num. 40. vers. iure patronatus & c. Garcias de benef. part. 5. cap. 1. §. 11. num. 552. & seq. V Vamesius consil. canonic. tom. 1. consil. 252. num. 11. Chokier ad reg. 8. gloss. 8. num. 1. Barbosa de off. & potest. Episc. part. 3. alleg. 57. num. 257. V allensis in paratit. Decretal. lib. 3. tit. 38. §. 3. num. 5. Layman Theol. moral. lib. 4. tract. 2. cap. 11. num. 2. Zypæus in consultat. canonicis lib. 3. consultat. 1. de iure patronatus, Rota decis. 740 num. 2. part.*

Beneficia iuris patronatus Ecclesiastici comprehenduntur sub Concordatis Germaniæ.

2 part. 2. recent. & apud Duran decis. 406. num. 5. part. 2. Et proinde monet idem *Garcias loco cit.* in impetratione beneficii juris patronatus Ecclesiastici non esse necessariam illius mentionem.

Minimè
verò bene-
ficii iuris
patronatus
laici.

§. 8. *Respondeo secundo*, beneficia juris patronatus laici non comprehenduntur sub Regula IX. Cancellariæ Apostolicæ, aut Concordatis Germaniæ sicut nec sub aliis quibuscumque reservationibus generalibus, *gloss. in c. 2. verb. collatio, de preben. in 6.* Ratio est, quia cum patroni laici non titulo Ecclesiastico, sed quasi proprio dominio, & titulo oneroso, scilicet foundationis, constructionis, vel dotationis, & sic quasi per viam pacti & contractus de consensu Ecclesiæ jus illud possideant, certum est Papam non intendere ejusmodi beneficia reservare, & laicis jus suum tollere, vel illi in aliquo derogare, ne ipsi ab impendendis Ecclesiæ obsequiis, sumptibus & favoribus abalienentur; quod Concilium Tridentinum *sess. 25. cap. 9. de reform.* expressè cavit his verbis. *Legitima patronatum iura tollere, piasq; fidelium voluntates in eorum institutione violare aequum non est.* Secus autem in jure patronatus Ecclesiastici, quia in eo cessat prædicta ratio, & facilè eidem præjudicatur, etiam per simplicem collationem à Papa factam absque ullius derogationis expressione. *Covarr. in practic. quest. cap. 36. num. 2. 3. & seq. Flamin. Paris. de resignat. lib. 2. quest. 4. num. 35. 36 & seq. Piaset. in praxi Episcop. part. 2. cap. 5. art. 1. sub num. 40. VVamesius consil. canonic. tom. 1. consil. 255. num. 13. & 14. Lessius de iust. & iur. lib. 2. cap. 34. dubit. 9. num. 37. Garcias de benef. part. 5. cap. 1. §. 11. num. 571. VViggers de iure & iust. tract. 7. cap. 3. dub. 3. num. 13. 14. & 15. Chokier ad reg. 8. cancell. gloss. 1. num. 3. & gloss. 8. per tot. & ad preces primarias sect. 2. lit. Q. vers. presentationem. Barbosa de off. & potest. Episc. part. 3. alleg. 57. num. 25. 26. & seq. & num. 144. & 257. Layman Theolog. moral. lib. 4. tract. 2. cap. 10. sub num. 3. & cap. 11. num. 2.*

Etiamsi
vacent a-
quid. Sedè.

§. 9. Hinc non impeditur patronus laicus à sua præsentatione, etiamsi contingat beneficium vacare apud Sanctam Sedem *Covarr. & VViggers loco cit.* nisi Papa nominatim hujusmodi patronatus derogarit.

§. 10. Imò

§. 10. Imò nequidem comprehenderetur, licet in literis Apostolicis poneretur hæc, aut similis clausula, *ad cuiuscumque patroni præsentationem pertineat*, qualis habetur in Regula IX. Cancellariæ Apostolicæ; nam illa dum adscribitur, apponi solet, quòd Papa significet se cuiuslibet Ecclesiastici patroni juri derogare, quia Ecclesiastici patroni etiam multi sunt, & diversi Ordinis. Quapropter etiam antiqui Canones cum minimo, quo fieri potuit præjudicio, voluerunt emendari mala, quæ occasione difficultatis inter patronos contigisset Ecclesiis obvenire, non autem facilè ad privationem, aut derogationem juris ipsorum volunt procedi, ut *c. si verò. 12. c. quæcumque Ecclesia. 2. de iure patron. Covarr. Gonzalez, Vviggers locus cit. & Garcias ibidem num. 572.*

Ne quidam, si ponatur verba ad cuiuscumque præsentationem.

§. 11. His addo, quod etiam si in literis collationis expressè ponatur hæc clausula derogatoria, *Non obstante, quod beneficium sit patronatus laici.* non tamen per hoc censetur derogatum juri patronatus laici illustrium videlicet personarum, ut Regum, Ducum aut Marchionum &c. si forsan tales sint patroni illius beneficii, quia ut ipsis derogetur, debet id ipsum nominatim exprimi, juxta Regulam nunc XLII. aliàs XL. Cancellariæ Apostolicæ, *Chokier ad eandem, & ad preces primar. sonarum. sect. 2. lit. 2. Vviggers loco præcitato.*

Imò nec clausula expressa derogatoria exten- ditur ad ius patronatus laicum illius personarum.

§. 12. Proinde generaliter loquendo, Papa nunquam censetur in dubio velle præjudicare, aut derogare juri patronatus laici, nisi utendo supremâ & absolutiore potestate id exprimat, *gloss. & DD. in c. cum dilectus. 28. de iure patron. quâ non facile utitur citra magnam necessitatem, & commune Ecclesiæ bonum; quia quæ ex contractu, aut quasi contractu, & præsertim oneroso concessa sunt, non possunt citra necessitatem immutari. Vvamesius dicto consil. 255. num. 13. & Vviggers supra num. 15.* Qualis expressio non est necessaria, ut censetur derogatum juri patronatus competentis Clericis, seu Ecclesiasticis personis, in quas, uti major est Pontifici potestas, ita quoque in gravando illas proclivior voluntas: ideoque nisi illarum beneficia specialiter excipiantur, censentur semper contineri sub gratiis Papalibus, sub quibus ex adverso

Et Papa nunquam derogare censetur juri patronatus laici, nisi id exprimat.

non intelliguntur comprehendi beneficia juris patronatus laici, nisi peculiariter cum eius derogatione exprimentur. *VVamesius loc. cit.*

In benefi-
ciis mino-
ribus va-
cantibus a-
pud S. Se-
dem, non
solum no-
minatio
spectat ad
patronos
laicos, sed
etiam in-
stitutio ad
Ordina-
rios Dicc-
esanos.

§. 13. Sed petes, an beneficia, in quibus præsentatio ad patronum laicum spectat, si vacaverint apud Sedem Apostolicam, ita à *6. licet. 2. de præben. in 5.* eximantur, ut non solum patronus nominare, seu præsentare ad ea clericos possit, sed etiam jus instituendi ad locorum Ordinarios pertineat. Respondet auctor glossæ *in reg. 40. aliàs 42. Cancell.* nominationem quidem esse patronorum laicorum, sed institutionem Romano Pontifici reservari, quod tamen *Covarr. in præben. quest. cap. 36. num. 5.* censet tantum locum habere in Episcopatibus, Abbatibus, & cæteris dignitatibus, quæ Pontifici per *II. & III.* nunc autem *III. & IV.* Regulam Cancell. Apost. cessantibus Concordatis, reservantur, non autem in beneficiis minoribus, quorum præsentatio ad patronos laicos pertinet; in his enim & jus nominandi ad ipsos patronos spectat, & jus instituendi ad locorum Ordinarios Episcopos Diocesanos. ita cum dicto *Covarr. Lessius de iust. & iure lib. 2. cap. 34. dubit. 9. num. 37. VViggers ibidem tract. 7. cap. 3. num. 17. Chokier ad reg. 40. aliàs 42. cancell. num. 26.*

Beneficia
quoque
iuris pa-
tronatus
mixti non
cadunt sub
Concorda-
tis Germa-
nicis.

§. 14. Verum quid in tertia juris patronatus specie? videlicet *mixto*, hoc est, partim *laico*, partim *Ecclesiastico*; an cadat sub dispositione Regularum Cancellariæ, vel Concordatorum Germaniæ? videtur opinio negativa probabilior: nam in favorabilibus potius est attendenda qualitas laicalis, ne laicus propter Clericum perdat suum privilegium, hoc enim æquum est, ut in re individua non patiat quis præiudicium ratione societatis, quæ illi cum altero communis est; & ideo tale ius patronatus mixtum non subiacet reservationibus generalibus: imò nec precibus primariis. *Covarr. in præben. quest. cap. 36. num. 5. Gonzalez ad reg. 8. cancell. gloss. 18. num. 12. & seq. VVamesius in consil. canon. tom. 1. consil. 255. sub num. 15. Piafec. in præxi Episc. part. 2. cap. 5. art. 1. sub num. 40. Lessius de iust. & iure lib. 2. cap. 34. dubit. 9. num. 30. Chokier ad reg. 8. gloss. 1.*
sub

sub num. 3. & gloss. 8. num. 1. & ad preces primar. sect. 2. lit. 2.
Barbosa de off. & potest. Episc. alleg. 57. num. 27. 144. & 257.

§. 15. Quod tamen iuxta præcitatos auctores limita primò, dummodò patroni laici habeant maiorem, vel saltem æqualem partem vocum in dicto iure patronatus: secus autem, si pars vocum patronorum Ecclesiasticorum esset maior & potentior, ac præponderaret vocibus laicorum, veluti si ius patronatus ad unum laicum, & duos Clericos spectaret, vel si ad Decanum alicuius Ecclesiæ, & ad Priorē Monasterii, atque ad Præto-
torem laicum certi loci pertineret, tunc enim attenditur maior pars prædominans, cum semper à potentiore fiat denominatio l. queritur. 10. ff. de statu hom. & DD. supracitati.

Dummodò patroni laici habeant maiorem, vel saltem æqualem partem vocum.

§. 16. Limita secundo, dummodò ius patronatus mixtū, imò etiā laicū solū cōpetat ex fundatione, constructione, seu dotatione, vel donatione facta ab habente illud ex aliquo de prædictis titulis. Nā reliqui patronatus competentes ex præscriptione, cōsuetudine, vel privilegio, aut usurpatione, aut alio quocumque modo, non exciperentur à reservationibus Pontificiis, Les-
sus de iust. & iure. lib. 2. cap. 34. dubit. 9. num. 42. Garcias de benef. part. 5. cap. 1. §. 11. num. 573. Chokier ad reg. 8. cancell. gloss. 1. num. 5. & gloss. 8. num. 2. nec non ad preces primar. sect. 2. lit. 2.
Barbosa de off. & potest. Episc. part. 3. alleg. 57. num. 28.

Es alias ius patronatus laicum cōpetat ex fundatione, cōstructione, seu dotatione &c.

Tum quod tales patronatus sint hodie prorsus sublatis per Concilium Tridentinum sess. 14. de reform. cap. 12. & sess. 25. de reform. cap. 9. Tum quod etiam ante Concilium Tridentinum includerentur sub reservationibus Papalibus, quia tales patronatus censentur verè Ecclesiastici, utpote ex Ecclesiasticis originem trahentes; cum laici isti nihil in Ecclesiam contulerint. Covarr. Lessius supra. Garcias de benef. part. 5. cap. 1. §. 11. num. 582. Chokier & Layman locis citatis.

§. 17. In dubio tamen, quo constat quidem Clericum fundasse aliquod beneficium Ecclesiasticum, ignoratur autem ex quibus bonis illud fundaverit, an de acquisitis intuitu Ecclesiæ, ut dicatur de iure patronatus Ecclesiastico, an de propriis patrimonialibus, seu quasi patrimonialibus, ut dicatur de iure patronatus laicali; si patronus lai-

Ius autem patronatus laicum in dubio censetur, dum laicus est in possessio-

suo, secus
vero minime.

cus sit in quasi possessione huiusmodi iuris patronatus, tunc præsumit laicale, & fundatum ex bonis propriis & patrimonialibus; sin autem aliter, præsumi Ecclesiasticum & fundatum ex bonis acquisitis intuitu Ecclesiæ censet *Gonzalez, loc. cit. num. 109. & seq.* à quo non discrepant *Garcias supra num. 594. ac Vallensis in paratit. Decretal. lib. 3. tit. 38. §. 2. num. 2.* dicentes, quando non apparet, quâ ratione competat ius patronatus, attendi ius successionis: nam si per successionem defertur, præsumi laicum, quia iura Ecclesiastica iure successionis non deferuntur, nec dantur. *c. i. de præben.*

Hæres fû-
datoris pe-
test sibi re-
servare
ius patro-
natus.

§. 18. Denique hîc notare placeat, quod dum testator ultimæ voluntatis suæ elogio pro fundatione perpetui beneficii Ecclesiastici legat dotem sufficientem & certam, seu ex bonis suis cupit illud dotari, & hæres conformiter dictæ dispositioni id ipsum exequitur, potest sibi reservare ius patronatus; quia testator iubendo, quod beneficium Ecclesiasticum dotetur & erigatur, si hæres hoc faciat, poterit reservare ius patronatus, cum repræsentet eandem personam defuncti, *Rota apud Seraphim. decis. 871. num. 2. ibidemq; sub num. 4.* res non minus notatu digna additur, quod nimirum patronus de consensu Ordinarii Diocesani possit pro una vice ad beneficium præsentare eum, qui nõ habet omnes qualitates in fundatione appositas.

DVBI.